

Looming – olemise kehtestamine:

VIIVI LUIK

Looming – olemise kehtestamine:

VIIVI LUIK

Tartu Ülikool
Kultuuriteaduste ja kunstide instituut
Studia litteraria estonica 9

**Looming – olemise kehtestamine:
Viivi Luik**

Konverents

Looming – olemise kehtestamine: Viivi Luik (60)

Tartu Ülikooli Ajaloo Muuseumi konverentsisaal

4. november 2006

Kell 11.00

Vallo Kepp, „*Aken aja liikumisse: Viivi Luik*” (stsenarist J. Kaplinski; Eesti Telefilm, 1991)

Kell 12.30

Arne Merilai – *Olemise poeetiline kehtestamine: Viivi Luik*

Eduard Parhomenko – *Luuleline asu-andmine ja loov kehtestamine Heideggeri Nietzsche-kriitika valguses*

Indrek Tart – *Argikõiksuse Viivi Luik*

Külliki Kuusk – *Viiv: sügis 1963–1973*

Kell 14.40

Heinz Stalder – *Viivi Luik und die finnougriichen Bärenjäger*

Gisbert Jänicke – *Viivi Luiks Poesie aus der Sicht eines Übersetzers*

Tiina Kirss – *Viivi Luige „Salamaja piiri” mõistatus*

Anna Verschik – *Juudi motiivid Viivi Luige loomingus*

Kell 18.00

Pekka Lilja – *Viivi Luige romaani „Seitsmes rahukevad” vastuvõtt Soomes*

Juhani Salokannel – *Meele kell, mälu kalender. Aja mõistest ja tegutsemismehhanismist romaanis „Ajaloos ilu”*

Cornelius Hasselblatt – *Inimesekujutuse murendamisest Viivi Luige luules*

Kell 20.00

Erich Reissig, „*Erzähltes Land – Viivi Luik und Estland*” (Bayerischer Rundfunk, 2001)

5. November 2006

Kell 13.00

Toomas Hendrik Ilves

Laine Jänes ja muusad

Jan Kaus – *Niiske varju õnnistus*

Paul-Eerik Rummo – *Lisandusi Viivi Luige luule tundmaõppimiseks*

Janika Kronberg – *Viivi Luigest – kaugelt*

Tuva Korsström – *Viivi Luik and Estonian History: Laughter in the Dark*

Maarja Talgre – *Õunad, naljad ja Stalin. Maarja mälestused Viivi maagilisest maailmast*

Linda Ruud – *Viivi Luik GLAVLIT-i filtris*

Andres Langemets – *Luule jõud ja vene võim*

Kell 16.15

Turid Farbregd – *Ulakas laps*

Tiia Toomet – *Lastekirjanik Viivi Luik*

Jaan Kaplinski – *Viivi Luige mitmuslik maailm*

Elisabeth Nordgren – *Viivi Luik haastab aikka*

Marianne Vogel – *Viivi Luik in the Dutch Context*

Tõnu Õnnepalu – *Atmosfääri muutusest tõlkes: „Seitsmes rahukevad” prantsuse keeles*

Hando Runnel – *Headusele võidetud maailm*

Viivi Luik

Laulavad, loevad ja mängivad Tallinna Linnateatri näitlejad: Anu Lamp, Riina Roose (koostajad);
Olav Ehala, Hele Kõre, Evelin Pang, Indrek Ojari, Jaanus Rohumaa

Kell 20

Tartu Ülikooli Vana kohvik: Tartu Linnavalitsuse ja Tartu Ülikooli vastuvõtt (kutsetega)

Vello Salo – „Poeti Estoni” ja luule puusaümberrõõm

Esitlus – Viivi Luik, „Kõne koolimaja hual” (Tuum, 2006)

Vabakõned: Birute Klaas, Hans H. Luik, Ruuta Karma, Berk Vaher jt

Toetavad Tartu Ülikool, Eesti Kultuurkapital, Eesti Kultuuriministeerium,
Tartu Linnavalitsus, Hans H. Luik, kirjastused Tuum ja Tänapäev

VIIVI LUIK 2006

Tartu Ülikool
Kultuuriteaduste ja kunstide instituut
Studia litteraria estonica 9

Looming – olemise kehtestamine: Viivi Luik

TARTU ÜLIKOOLI
KIRJASTUS

Raamat ilmub Tartu Ülikooli teadusteema „Emakeelne kirjandusloome kui rahvuskultuuri telgstruktuur” ja Eesti Kultuurkapitali toel.

Toimetaja Arne Merilai
Abitoimetajad Ele Süvalep ja Kersti Unt

Toimetuskolleegium: Cornelius Hasselblatt (Rijksuniversiteit Groningen)
Maire Jaanus (Barnard College, Columbia University)
Tiina Kirss (Tartu Ülikool)
Pekka Lilja (Jyväskylän yliopisto)
Arne Merilai (Tartu Ülikool)
Thomas Salumets (University of British Columbia)

Küljendaja Aive Maasalu
Kujundaja Kalle Paalits
Kaanefoto autor Karin Kaljuläte

ISSN 1736–3888
ISBN 978–9949–11–768–0

Autoriõigus autoritel, 2007

Tartu Ülikooli Kirjastus
www.tyk.ee

SISSEJUHATUS

4.–5. novembril 2006. aastal korraldas Tartu Ülikooli kirjandusosakond, koostöös Eesti Kirjanike Liiduga, rahvusvahelise konverentsi „Looming – olemise kehtestamine: Viivi Luik (60)”.

Peeti üle kolmekümne kõne, vaadati Vallo Kepi (Eesti Televisioon) ja Erich Reissigi (Bayerischer Rundfunk) filme koos autorite kommentaaridega. Anu Lambi koostatud südamliku eeskava esitas Tallinna Linnateatri trupp (Riina Roose, Olav Ehala, Hele Kõre, Evelin Pang, Indrek Ojari, Jaanus Rohumaa), koorilaulu juhatas Tartu linnapea Laine Jänes... Akadeemilise avapäeva järel jõuti erakordse ühistundeni aktusepäeval: Toomemäe lumesäras puuvõrade all avanes aken möödunud aastakümnete kirjanduslikku kõrgõhkkonda.

Konverentsikogumik avaldab kakskümmend kaheksa toimetatud ettekannet ehk kõneldust kõige tähtsama. Teadusartiklid on varustatud võrkeelse resümeeaga, muukeelsed kirjutised eestikeelse kokkuvõttega.

Esimene osa sisaldab pidukõnesid kirjanikest sõpradelt, tõlkijatel, kaasteelistelt. Avasõnad lausuvad Eesti Vabariigi President Toomas Hendrik Ilves ja Eesti Kirjanike Liidu esimees Jan Kaus. Luuleliselt või esseistlikult mõtisklevad kirjanikud Paul-Eerik Rummo, Jaan Kaplinski, Tiia Toomet, Hando Runnel, Andres Langemets ning Tõnu Õnnepalu, Eesti Kirjandusmuuseumi direktor Janika Kronberg ja kauaaegne toimetaja Linda Ruud. Väliskülalisi esindavad eesti kirjanduse truud tutvustajad kirjanik Maarja Talgre (Rootsi Raadio), kultuuritoimetajad Tuva Korsström ja Elisabeth Nordgren (Helsingi *Hufvudstadsbladet*), Turid Farbrege Norrast, Marianne Vogel Hollandist ja kirjanik Heinz Stalder Šveitsist.

Teine osa rõhutab uurimuslikku suhet. Loomingut kui olemise rajamist analüüsivad nii kogumiku toimetaja kui ka filosoof Eduard Parhomenko. Kuulus estofiil professor Cornelius Hasselblatt Groningenist, luuletav vanemteadur Indrek Tart Tallinnast, vabatõlkija Gisbert Jänicke Helsingist ja doktorant Külliki Kuusk loodivad Viivi Luige luule sügavust ning pinda. Tema proosa mõtet selitavad professor Anna Verschik ja dotsent Leena Kurvet-Käosaar pealinna ülikoolist, professor Tiina Kirss ning head Eesti sõbrad – emeriitprofessor Pekka Lilja Jyväskyläst ja tunnustatud kirjamees Juhani Salokannel Helsingist.

Raamatu lõpetavad siduva ülevaateartikli „Viivi Luik linnulennul” ja selle ingliskeelse lühiversiooni taastrükid ning toekas valikbibliograafia, mille koostas luuletaja Jaan Malin.

Kutsume lugejaid pihlapuu rüppe!

SISUKORD

PIDULIKKU

Toomas Hendrik Ilves <i>Mälu völu</i>	13
Jan Kaus <i>Niiske varju õnnistus</i>	15
Paul-Eerik Rummo <i>Katseid Viivi Luige võtmes</i>	18
Janika Kronberg <i>Viivi Luigele. Kaugelt</i>	23
Tuva Korsström <i>Laughter in the dark</i> <i>Naer pimeduses</i>	27 29
Maarja Talgre <i>Õunad, naljad ja Stalin. Maarja mälestused Viivi maagilisest maailmast</i>	30
Linda Ruud <i>Viivi Luik ja Glavlit</i>	33
Andres Langemets <i>Luule jõud ja Vene võim</i>	36
Turid Farbregd <i>Tõlkija mälestusi ja mõtteid seoses Viivi Luige romaaniga</i> <i>Seitsmes rahukevad</i>	39
Tiia Toomet <i>Lastekirjanik Viivi Luik</i>	43
<i>Sisukord</i>	7

Jaan Kaplinski	
<i>Ilm ilmutab ennast. Märkusi Viivi Luige luulest</i>	49
Elisabeth Nordgren	
<i>Viivi Luik haastaa aikaa</i>	53
<i>Viivi Luige väljakutse ajale</i>	54
Marianne Vogel	
<i>Viivi Luik and De Schoonheid der Geschiedenis in the Dutch context</i>	56
<i>Viivi Luik ja Ajaloo ilu Hollandi kontekstis</i>	60
Tõnu Õnnepalu	
<i>Asitõend. Viivi Luige Seitsemendast rahukevadest prantsuse keeles</i>	61
Heinz Stalder	
<i>Viivi Luik und die finnougrischen Bärenjäger</i>	71
<i>Viivi Luik ja soomeugri karukütid</i>	72
Erich Reissig	
<i>Bemerkungen zum Film Erzähltes Land – Viivi Luik und Estland. Bayerischer Rundfunk 2001</i>	73
<i>Märkmeid filmi Jutustatud maa – Viivi Luik ja Eesti kohta. Bayerischer Rundfunk 2001</i>	81
Hando Runnel	
<i>Headusele võidetud maailm</i>	87

UURIMUSLIKKU

Arne Merilai	
<i>Olemise luuleline kehtestamine: Viivi Luik</i>	95
<i>Being poetically built: Viivi Luik</i>	104
Eduard Parhomenko	
<i>Luuleline asu-andmine ja loov kehtestamine</i>	105
<i>Dichterische Stiftung und schaffende Setzung</i>	123

Cornelius Hasselblatt	
<i>Inimesekujunduse murendamine Viivi Luige luules</i>	125
<i>Zur Relativierung des Menschenbildes in Viivi Luiks Dichtung</i>	131
Külliki Kuusk	
<i>Viiv: sügis 1963–1973. Viivi Luige luule jaapanlikkus</i>	133
<i>Viiv: autumn 1963–1973. The Japanese-like Viivi Luik</i>	153
Gisbert Jänicke	
<i>Viivi Luige luulest tõlkija pilguga</i>	155
<i>Viivi Luik's poetry through the eyes of a translator</i>	162
Indrek Tart	
<i>Viivi Luige luulekogud Eesti raamatukirjastamise aastaringides: kaks graafikut</i>	163
<i>Viivi Luik's books of verse within the changing publishing situations: two charts</i>	168
Tiina Kirss	
<i>Viivi Luige Salamaja piiri mõistatus</i>	169
<i>The riddle of Viivi Luik's The Border of the Secret House</i>	184
Anna Verschik	
<i>Juudi motiivid Viivi Luige loomingus</i>	185
<i>Jewish motives in the work of Viivi Luik</i>	193
Pekka Lilja	
<i>Seitsmenda rahukevade retseptsioon Soomes</i>	194
<i>Reception of The Seventh Spring of Peace in Finland</i>	210
Leena Kurvet-Käosaar	
<i>Kunstniku portree väikese tüdrukuna</i>	211
<i>Portrait of an artist as a little girl</i>	234
Juhani Salokannel	
<i>Meele kell, mälu kalender. Aja mõistest ja toimimismehhanismist romaanis Ajaloo ilu</i>	235
<i>Mood's clock, memory's calender. On the notion and acting mechanisms of time in Viivi Luik's novel The Beauty of History</i>	242
<i>Sisukord</i>	9

Arne Merilai	
<i>Viivi Luik linnulennul</i>	243
<i>Viivi Luik from a bird's-eye view</i>	276
<i>Viivi Luige bibliograafia. Valinud Jaan Malin</i>	285